

De lente van Kasper Meier

BEN FERGUSSON
DE LENTE VAN
KASPER MEIER

the house of books

Voor Barbara Fergusson en Katie Thomas

Oorspronkelijke titel

The Spring of Kasper Meier

Uitgave

First published in Great Britain in 2014 by Little Brown, an imprint of Little, Brown Book Group

Copyright © 2014 by Ben Fergusson

Copyright voor het Nederlandse taalgebied © 2014 The House of Books, Amsterdam

Vertaling

Myriam Schulze

Omslagontwerp

total italic

Omslagfoto

AKG-images/Tony Vaccaro

Foto auteur

© Charlie Hopkinson

Opmaak binnenwerk

ZetSpiegel, Best

ISBN 978 90 443 4323 6

ISBN 978 90 443 4324 3 (e-book)

NUR 332

www.thehouseofbooks.com

www.dutch-media.nl

All rights reserved.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

The House of Books is een imprint van Dutch Media Books bv

1944

krieg
krieg
krieg
krieg
krieg
krieg
krieg
krieg
krieg
krieg
krieg

1945

krieg
krieg
krieg
krieg
mai

markierung einer wende, Ernst Jandl

Sergej Ignatov

Het cafeetje van Frau Leibnitz in Prenzlauer Berg was gevuld met schreeuwende Russische stemmen en de geur van zweet, goedkope schnaps en braaksel. Het meeste lawaai kwam van een tafeltje in de hoek, waar vier Russische soldaten schunnige liedjes over Duitse vrouwen zongen. Frau Leibnitz staarde over hun hoofden met een uitdrukking van intense triestheid op haar gezicht. Haar blik was gefixeerd op het gebouw tegenover het café, dat nog altijd in puin lag. De bakstenen en het pleisterwerk waren door de puinruimsters op een hoop geveegd aan de kant van de weg, zodat de Russische jeeps erlangs konden. De puinhopen waren geplunderd, overhoopgehaald en uitgekamd door bewoners van de stad die op zoek waren naar brandhout en waardevolle spullen om te kunnen ruilen. Hun werk had een grote hoeveelheid geel pleisterwerk blootgelegd, dat op sommige plekken behoorlijk afgebladderd was.

Sergej Ignatov, die midden in de groep zingende soldaten zat, had als enige zijn gewatteerde groene jas nog aan. De andere soldaten, allemaal minstens tien jaar ouder, stootten hem tijdens het zingen regelmatig aan, woelden door zijn haar en moedigden hem aan op te staan en voor ze te zingen. Sergej lachte verlegen en weerde de aandringende mannen goedmoedig af.

Sergej keek naar Frau Leibnitz achter de bar. De mannen kwamen hier al drie weken en Sergej was elke keer van plan om haar een sigaret aan te bieden. Maar telkens als hij een gesprek met haar probeerde aan te knopen stokten de woorden in zijn keel. Dan droop hij met zijn drankjes in de hand weer af en liep terug naar de tafel met zijn luidruchtige kameraden.

Die ochtend had hij zich onder de wollen deken in stilte bevredigd terwijl hij aan Frau Leibnitz dacht. Hij zou voorzichtig de liefde met haar bedrijven, zijn gezicht verborgen in de zachte krullen van haar bruine haar. Heel anders dan de eerste keer, toen hij opgehitst door zijn vrienden die hem op de rug sloegen, kwam in het huilende meisje. Frau Leibnitz en hij zouden met zijn tweeën zijn en helemaal naakt. Hij had nog nooit een vrouw helemaal naakt gezien, in elk geval niet in levenden lijve.

‘Ik ga ervandoor,’ zei Sergej. Zijn kameraden, die probeerden op de tafel te klimmen om te dansen, hoorden hem niet. Iemand knoeide schnaps op zijn been. ‘Ik ga er nu vandoor,’ zei Sergej nogmaals, terwijl hij opstond en langs de bar naar de uitgang liep. Met de klink in zijn hand keek hij achterom naar Frau Leibnitz. Maar ze had geen oog voor de jongen bij de deur; ze staarde voor zich uit met haar vingers gespreid boven het smoezelige kleedje op de bar.

De sneeuw was verdwenen, maar aan de wind die door de straat gierde, voelde Sergej dat het nog winter was. De striemende wind deed vuil van de puinhopen aan de overkant opwaaien. In de straat van Frau Leibnitz stonden nog maar vier gebouwen overeind. De rest oogde overdag als een citadel van hoge stenen muren, wankel, zwartgeblakerd, geeseld door de regen, boven op hopen grauwe stenen en stof. Maar in het zwakke schijnsel van een halvemaan en een paar heldere sterren aan een bewolkte hemel schenen de grillige contouren van de puinhopen hem toe als de silhouetten van bergen in de verte.

Hij begon te lopen in de richting van de Schönhauser Allee. Al snel overstemden zijn voetstappen de Slavische stemmen in het café achter hem en voor even was hij terug in Kazan, onderweg van school naar huis. Sergej snoof, haalde zijn schouders op en spuugde op de grond. Hij besloot morgen een cadeautje voor Frau Leibnitz mee te brengen. Een blik vlees misschien, of iets romantischer, zoals zeep of kousen.

Hij hoorde een geluid – een schoen die over de grond schraapte – en greep naar zijn pistool. Hij keek de straat af, daarna keek hij om naar het café, maar er was niets te zien. Opnieuw hoorde hij het

geluid en terwijl hij zich omdraaide zag hij een vrouw staan in de deuropening van een gedeeltelijk ingestort gebouw. Ze was zo bleek en de straat was zo donker dat haar hoofd los in de duisternis leek te zweven tot ze de straat op stapte. Ze zei iets in het Duits wat hij niet verstond, maar hij begreep wat ze van hem wilde. Hij keek nog eens achterom naar het café en richtte zijn blik daarna weer op de vrouw. Ze glimlachte. Hij haalde een aantal sigaretten tevoorschijn en liet ze zien. Ze knikte en gebaarde dat hij haar moest volgen door de gang. Uiterst behoedzaam liep hij achter haar aan.

In het gebouw was het pikdonker, op een straaltje grijs licht na dat vanuit de achterplaats naar binnen viel. Door de deuropening (de deur zelf was verdwenen) was een lege, vormloze ruimte te zien. Het rook naar verbrand hout en schimmel.

‘Hallo,’ zei hij in het Russisch. Zijn stem weerkaatste in het trappenhuis. Hij struikelde over stukken baksteen en gips die her en der op de grond lagen en tastte in het duister naar de vrouw. ‘Hallo?’ zei hij nog eens.

Toen volgde een lichtflits, een knal en voor hij er erg in had lag Sergej op zijn rug in het puin. Hij probeerde iets uit te brengen, maar het was alsof alle lucht uit zijn longen was geperst. Toen drong het tot hem door dat de warmte op zijn gezicht zijn eigen bloed was. Hij hoorde de knieën van de vrouw kraken toen ze vooroverboog. Ze voelde zijn halsslagader met haar vingertoppen. Zijn hart pompte als een bezetene het bloed door zijn aderen. Toen werd het pistool weer tegen zijn voorhoofd gedrukt, en hij voelde de loop van het wapen als een koude ring van metaal op zijn huid.

Een aansteker met een naakte vrouw en een paard

In april 1946 stonden her en der in de Windscheidstraße nog een paar rijen ongehavende appartementenblokken. Het pleisterwerk aan de voorkant zat vol barsten en beschadigingen van ingeslagen kogels en granaatscherven, en in de meeste deuren zat geen glas meer. Maar er waren deuren: fraaie zware houten deuren die piepten en knarsten als je ze achter je dichttrok. En achter de deuren bevond zich nog altijd de gladde houten trapleuning die naar de appartementen aan de voorkant van het gebouw kronkelde. De bovenkant van de leuning was mat op plekken die al zeven jaar niet meer waren gelakt of geschilderd. Er lag nog steeds linoleum op de trap, hoewel zwaar versleten en als je eroverheen liep hoorde je het alomtegenwoordige geluid van gruis dat onder je voeten knerpte, het gruis dat met geen mogelijkheid was weg te krijgen.

Als je niet naar boven ging, maar voorbij het trappenhuis liep, door de achterdeur naar de binnenplaats, zag je dat de grond was omgeploegd en dat er groenten geplant waren. Maar de binnenplaats werd nog altijd omgeven door de appartementen aan de zij- en achterkant, besmeurd met stof en as die vermengd met regen en sneeuw langs de hoge muren in grijze strepen omlaag sijpelden. De muren liepen steil omhoog tot aan het rechthoekige vlak van de hemel erboven.

Op Windscheidstraße 53 veegde Frau Sauer de binnenplaats met de uitgedunde borstel van een oude bezem. Ze kwam regelmatig haar appartement op de begane grond uit om de bezem werktuiglijk over het gebarsten betonnen pad te halen. Ze wilde vooral haar gezicht laten zien aan de andere bewoners en eventuele bezoekers,

met een bezitterige blik gericht op het kleine lapje grond in de hoek van de binnenplaats, waar haar aardappelen stonden. Van tijd tot tijd keek ze op om te zien of iemand haar in de gaten hield, maar de enige die ooit acht op haar sloeg was Herr Meier. Vandaag liet hij zijn gezicht niet zien, maar zijn magere witte hand bewoog achter zijn keukenraam op vijfhoog.

Kasper Meier was bezig om de tabak van één sigaret die hij op de zwarte markt had gekocht, te verdelen over vier dunne sigaretten. Het vloeipapier was genoeg om twee sigaretten van te draaien, voor de andere twee gebruikte hij krantenpapier. Zijn vingertoppen en nagels waren er zwart door geworden en op zijn onderlip zat een grijze vlek omdat hij zijn hand daar vaak liet rusten als hij nadacht. De tabak en het roken waren niet alleen een bron van zelfzuchtig genot, hij was zich er ook maar al te goed van bewust welke waarde de sigaretten op de zwarte markt vertegenwoordigden. Bij de eerste trek voelde het alsof hij geld inhaleerde.

De stoelen stonden voor het keukenraam, zodat hij uitzicht had op de binnenplaats. Toen hij in 1939 zijn intrek had genomen in zijn appartement op de bovenste verdieping dachten de andere bewoners van Windscheidstraße 53 dat hij het volste vertrouwen had in een spoedige overwinning van de Duitsers en in Berlijn als een onneembare veste. Toen een jaar later de eerste luchtaanvallen plaatsvonden en hij ondanks de gierende sirenes weigerde het appartement te verlaten, dachten ze dat hij een koppige oude man was en haalden hun schouders op. 'Arme Herr Meier,' zeiden ze, 'ook als de Britten hem niet raken, zal hij niet aan de dood kunnen ontsnappen als er brand uitbreekt.' Toen in 1943 de bombardementen steeds heftiger werden en hij nog altijd weigerde een veilig heenkomen te zoeken in de schuilkelder, spraken de overige bewoners niet meer met hem en zeiden ze tegen hun kinderen dat ze bij hem uit de buurt moesten blijven.

De enige reden waarom Kasper weigerde zijn appartement te verlaten, was omdat hij zo min mogelijk tijd met zijn burens wilde doorbrengen. Het feit dat zijn burens hem nu zelf begonnen te vermijden, was dan ook een onverwachte meevaller. Het vooruitzicht

om opgeblazen te worden, te stikken of levend te verbranden leek hem een aanzienlijk minder vreselijke manier om aan zijn eind te komen dan levend begraven worden in een kelder met de andere bewoners van Windscheidstraße 53, die door zouden blijven roddelen totdat de zuurstof op was.

Nu hij de bombardementen en de bezetting had overleefd – de enige slachtoffers waren een ruit die een Britse soldaat met de kolf van zijn geweer had ingeslagen en zijn linkerpink, waar door de strenge winter tijdelijk het gevoel uit was verdwenen – vormden zijn positie op de bovenste verdieping en de vijandigheid van zijn burens de ideale omstandigheden. Hij kon ongestoord voor het raam zitten en iedereen zien aankomen die zijn appartement naderde. Omdat ze vijf trappen op moesten, had hij ruim de tijd om de situatie in te schatten en zijn sigaretten, geld, waardevolle papieren of zichzelf te verbergen. En als een vreemde onderweg naar boven iemand tegen het lijf liep en naar Herr Meier vroeg, zouden de burens met hun ogen rollen en iets zeggen als ‘Bespaar je de moeite’ of ‘Godzijdank weet ik helemaal niets van die ouwe brompot’.

Als ze al iets zouden vertellen, zouden ze hun toevlucht nemen tot geruchten: dat hij ooit een nazikopstuk was, een zeer belangrijke communist of een Russische, Britse, Amerikaanse of Franse spion. Maar er was één gerucht dat ze het liefst vertelden. Leunend op een bezem fluisterde Frau Sauer of Frau Schwarz op samenzweerderige toon: ‘Zijn blinde oog? Het gaat mij natuurlijk niets aan, maar als u het echt wilt weten... Hij gluurde in zijn vorige appartementenblok regelmatig door de sleutelgaten. Op een dag stak een van de burens een priem door het sleutelgat toen hij weer stond te spioneren.’ Vaak voegde Frau Schwarz er nog aan toe dat de vrouw die het gedaan had een prostituee was en dat ze de priem eerst boven het fornuis had verhit, zodat hij gloeiend heet was toen ze zijn oog er sissend mee doorboorde.

Kasper Meier nam nog een trek van zijn dunne sigaret, terwijl zijn goede oog nerveus was gericht op een nieuwe bezoeker die op de binnenplaats stond te wachten: een vrouw die zo te zien direct van het puinruimen hierheen was gekomen. Ze was jong, droeg

laarzen, een hoog opgetrokken, grijze herenbroek die ze met een stuk touw op zijn plek hield, een kaki overhemd met katoenen epauletten en een hoofddoek waaronder een pluk haar was ontsnapt. Ze keek naar de deur van het gebouw aan de zijkant en daarna naar zijn kant van de binnenplaats. Met haar handen boven haar ogen keek ze naar boven. Toen ze Kasper bij het raam zag stak ze een hand op en zwaaide naar hem. Langzaam nam hij nog een trek van zijn sigaret.

Hij hoorde haar de trap op rennen, maar bleef zitten waar hij zat. De scharnieren van de deur naar zijn appartement waren ontvriest, misschien door de vrieskou van de afgelopen winter of misschien doordat de deur vijf keer was ingetrapt. Wat de oorzaak ook was, om hem open te krijgen moest je de deur voorzichtig optillen en tegelijkertijd duwen. Onverwachte gasten die voor de eerste keer langskwamen worstelden meestal een poosje met de deur, terwijl ze door de kier naar Kasper riepen, die in alle rust zijn sigaret oprookte. De vrouw die nu voor zijn deur stond klopte echter aan, riep ‘Hallo’ en begon onmiddellijk tegen de deur te duwen. Kasper fronste zijn wenkbrauwen en rookte verder. In tegenstelling tot eerdere bezoekers bleef de vrouw niet lang sjoeren en roepen. Ze pauzeerde even en ramde vervolgens met een paar snel opeenvolgende beuken de deur open, waarschijnlijk met haar schouder. Nadat ze de deur weer had dichtgetrapt, verscheen ze, een beetje rood aangelopen maar met een glimlach op haar gezicht, in de deuropening van zijn keuken: ‘De deur is kapot.’

‘Dat lijkt me duidelijk,’ zei Kasper.

‘Herr Meier?’ zei ze.

‘Ja.’

‘Eva Hirsch, aangenaam kennis te maken.’ Ze stak haar hand uit naar Kasper, die met zijn sigaret zwaaide om aan te geven dat hij haar de hand niet kon schudden. Ze was jonger dan hij aanvankelijk dacht – misschien twintig. Ze was mager, maar niet uitgemergeld. Haar lange, vuile armen staken uit de opgestroopte mouwen van haar te grote blouse.

Ze deed haar hoofddoek af en schudde onstuimig met haar vin-

gers het fijne witte stof uit haar haren. Een paar blonde haarstrengen zaten, vastgekoekt door zweet en stof, rond haar oren en tegen haar voorhoofd geplakt. De rest van het haar was onder de hoofddoek een warrige bos krullen geworden die bijna tot aan haar schouders reikte, met een nauwelijks nog herkenbare scheiding aan één kant. Ze streek een paar keer met haar hand over de weerbarstige krullen in een poging ze te temmen. Door de stralen van de vroege lentezon leek haar gezicht omgeven door een krans van wit licht.

‘Zo,’ zei ze. Kasper volgde haar met zijn blik terwijl ze de kamer opnam: de met roet bedekte muren, de zure lucht van surrogaatkoffie en ranzige melk, de scheef hangende plank met proviand: een homp roggebrood, twee kleine aardappelen, een leeg schoensmeerblikje met drie sigaretten en een pakje met touw eromheen, waarin misschien boter of, als hij de juiste mensen kende, een stukje vet vlees zat. Ze vermoedde waarschijnlijk het laatste. En ze vroeg zich natuurlijk ook af wat zich onder het oude tapijt bevond dat tegen de keukenmuur lag en waaronder een heleboel spullen lagen opgestapeld.

‘U hebt het goed voor elkaar. U hebt zelfs iets te drinken in huis,’ zei ze. Ze wees naar een fles bij zijn stoelpoot waar nog een bodempje brandewijn in zat.

Kasper zei niets. Eva glimlachte bemoedigend. Het was een glimlach die hij kende van een bepaald soort jonge vrouwen. En hoewel ze misschien medelijden met hem had, was hijzelf niet ontevreden met de indruk die hij maakte. Met zijn harde gezichtsuitdrukking creëerde hij een zekere distantie die hem beviel, die hij nodig had. En medelijden, de spaarzame momenten waarop hij die opwekte, kon hij net als angst in zijn voordeel gebruiken.

Waarschijnlijk boezemde zijn postuur angst in: de indrukwekkende lengte van zijn ledematen, die werd benadrukt door een gekreukt, donkerblauw pak dat ooit van goede kwaliteit was maar nu zo ruim viel dat het zijn magere lijf accentueerde, terwijl de broekspijpen en mouwen te kort waren om zijn enkels en polsen te bedekken. De arm die langs zijn zij hing raakte bijna de grond. En misschien ging er ook iets verontrustends uit van zijn stugge

witte haar, dat ondanks regelmatige kam- en knipbeurten in ruige pieken overeind stond. Aan de uiteinden was het gelig geworden van de sigarettenrook, bijna net zo geel als zijn vingers.

Het medelijden werd niet veroorzaakt door zijn leeftijd. Je kon niet zien hoe oud hij was: mensen schatten hem ergens tussen de vijfenveertig en de vijfenvijftig, soms zelfs zestig. In Berlijn vertelde een gerimpeld gezicht dat was getekend door vuil, angst en uitputting je niets over iemands leeftijd. Nee, men kreeg medelijden met hem zodra ze zijn rechteroog zagen, dat melkwit en onbeweeglijk in zijn gezicht stond. Wat ooit een schitterende zwarte pupil was met een heldergroen iris eromheen, was nu niet meer dan een fletse blauwe vlek onder een glad, mistig laagje dat nog het meest weg had van gekookt eiwit. En hoe ernstig of zelfverzekerd hij ook keek, zijn blinde oog leek altijd wanhopige pogingen te doen het vlies af te schudden om weer te zien.

‘Mag ik gaan zitten?’ zei Eva. ‘Tjonge, ik zweet als een otter,’ zei ze terwijl ze onder haar oksels aan haar blouse plukte. ‘Elegant, hè? Valt deze dagen niet mee om een echte dame te zijn.’

‘Wat komt u hier doen?’ zei Kasper.

Eva keek om zich heen, pakte een stapel kranten van een kist die naast de koude kachel stond en gooide ze op de grond. Ze ging op de kist zitten en haalde twee sigaretten uit haar borstzakje. Ze hield ze in haar ene hand en reikte met haar andere hand naar zijn gloeiende peuk.

‘Mag ik?’ zei ze. Hij aarzelde, maar boog daarna voorover en gaf haar het gloeiende stompje. Ze stak er de twee nieuwe sigaretten mee aan en gaf hem er een. Daarna gooide ze de smeulende peuk op de grond en trapte hem uit met haar laars. Hij keek even naar de sigaret die ze hem had gegeven en nam toen een flinke trek, waarbij hij zijn goede oog dichtkneep. Hij hield zijn hoofd zo dat hij haar met zijn blinde, witte oog recht aanstaarde. Heel langzaam blies hij de rook uit, deed zijn oog weer open en zei: ‘Ik mag hopen dat u hier niet bent om iets te verkopen.’

‘O nee,’ zei Eva, ‘helemaal niet. Ik ben naar iemand op zoek.’ Ze ging in lotushouding zitten, zodat ze als een Boeddha op de kist

troonde, een elleboog steunend op haar knie. Haar onderarmen en handen zaten onder de schrammen en roze, grijze, blauwe en gele kneuzingen. De huid om haar nagels was rood en afgekloven, haar nagelriemen waren vies en een van haar duimnagels was zwart. ‘Ik hoorde dat u goed bent in het opsporen van mensen,’ zei ze.

‘Dat hebt u dan verkeerd gehoord.’

‘Ik heb het uit zeer betrouwbare bron.’

‘Hm,’ gromde Kasper, terwijl hij as op de vensterbank tikte. ‘In Berlijn zijn geen betrouwbare bronnen.’

‘Het is een soldaat.’

‘Die kun je wel het minst vertrouwen.’

‘Nee, degene naar wie we op zoek zijn, is een soldaat.’

‘Dan bent u al helemaal aan het verkeerde adres. Ik houd me verre van militaire zaken.’

‘Lijkt me in Berlijn anders lastig aan te ontkomen,’ zei ze.

‘Een kwestie van goed je best doen. Wie zijn “wij”?’

‘Pardon?’

‘U zei “we zijn op zoek naar een soldaat”.’

‘Poeh, u bent scherp,’ zei ze en ze beet even aan een nagelriem.

‘Het is voor een vriendin van me, die zelf niet kan komen. Het ligt nogal ingewikkeld.’

‘Het ligt altijd ingewikkeld en het gaat altijd om een vriend of vriendin.’

‘Het is echt een vriendin,’ zei ze. ‘Het is vreselijk saai en voor de hand liggend allemaal, ben ik bang. Ze is zwanger. Ze hadden iets en nu is ze zwanger en dat wil ze hem laten weten. Ze vond hem aardig en hoopt dat hij haar zal meenemen uit Berlijn, waar hij ook naartoe gaat. Ik weet, het klinkt belachelijk, maar...’

Kasper lachte, eerst zachtjes in zichzelf, maar daarna hardop. Hij trok zijn benen van de stoel tegenover hem en leunde voorover, met een elleboog op zijn knie en zijn hand onder zijn kin. ‘Dat is inderdaad een heel ontroerend verhaal, maar ik doe normaal gesproken geen tienerliefdes. Ik zou uw vriendin aanraden om de cafés en hangplekken langs te gaan waar ze haar Britse, Amerikaanse of Russische vriendje aan de haak heeft geslagen. En gedul-

dig te zijn. Ik weet zeker dat hij een keer zijn neus zal laten zien en dan kan ze hem vangen in de strikken van haar hart.'

Eva nam een lange trek van haar sigaret en tikte de as op de grond. Ze keek op naar hem. Zulke ogen had hij nog nooit gezien. Ze waren helder en donkerblauw, bijna paars. Hij wist niet of hij ze te groot vond voor haar gezicht of dat ze haar juist een bijzondere schoonheid gaven. Ondanks haar tengere bouw maakte ze een ferme, krachtige indruk. Misschien was ze fysiek sterk van het puinruimen, misschien was het maar een momentopname. Ze deed hem denken aan een vogeltje, een mus. Misschien is ze al in de twintig, dacht Kasper, die weigerde als eerste zijn blik af te wenden. Ze straalde een zelfverzekerde, volwassen charme uit. Maar de huid in haar nek was zo glad en dun op de plek waar de lichtgebruinde tint verdween onder de kraag van haar blouse, en hij een glimp opving van de huid die nooit zonlicht zag. Daar waar haar blauwe aderen op de zachte lijnen van een aquarelschilderij leken. En dan was er dat voortdurende gewiebel en het dwangmatige gefrunnik: in de ogen wrijven, strengen haar om haar vingers draaien, op haar hoofd krabben, aan haar sigaret pulken. Een meisje dat door de oorlog volwassen was geworden.

'Ze zeiden al dat u geen makkelijke was.'

'Dan ben ik blij dat ik u niet heb teleurgesteld,' zei hij, terwijl hij weer achteroverleunde in zijn stoel.

'We zullen u er uiteraard goed voor belonen.' Ze pakte een sigarettendoosje uit haar zak en legde het naast hem op de vensterbank. Het was verzilverd, misschien van Russische makelij, met een gravure van een vrouw met ontblote borst die een paardenhoofd vasthield. 'We hebben goede connecties op de zwarte markt. Sigaretten. Of als u iets anders wilt. Iets bijzonders.'

Kasper duwde het lelijke doosje van zich af. 'Zoals ik al zei, ik denk niet dat ik u kan helpen. En het zal niet meevallen om iemand te vinden die zin heeft om zijn neus te steken in militaire zaken, zeker niet om liefdesproblemen op te lossen.'

Eva keek uit het raam. Een van de ruitjes was vervangen door een rotte houten plaat. Daarna keek ze omhoog naar de hemel bo-

ven het gebouw: die was heldergrijs, zoals die de afgelopen maanden onafgebroken was geweest. Waarom voelde hij zich zo ongemakkelijk door haar zelfverzekerdheid? vroeg Kasper zich af. Ineens schoot het door zijn hoofd dat ze hem kwam beroven. Hij sprong op van zijn stoel en haastte zich struikelend naar de deur. Hij keek door het ruitje de gang door, maar daar was niemand te zien, en de deur zat nog steeds dicht. ‘Wat wilt u echt van me?’ zei hij, terwijl hij zich weer naar haar omdraaide. ‘Waarom bent u hier?’

‘Zoals ik al zei, ben ik op zoek naar informatie.’ Ze glimlachte. ‘Maar ik dacht al dat u zo zou reageren.’ Ja, ze was jong en haar gezicht blaakte van jeugdigheid in het bleke licht, maar Kasper zag om haar ogen ook de eerste rimpels, uitgesleten door het stof en een jaar lang mortel van stenen afbikken, een bloedhete zomer en een barre winter lang. Haar handen zagen er tien jaar ouder uit dan de rest van haar lichaam, en als hij haar de hand had geschud, had hij aan den lijve ondervonden dat die droog en gebarsten was en krachtig als van een man. Hij vroeg zich af of ze inderdaad een overmoedig jong meisje was dat iets kwam vragen namens een zwangere vriendin. Hij probeerde geruststellend te klinken. ‘Het spijt me,’ zei hij.

Ze knikte en keek naar het puntje van haar sigaret. Ze leek ineens bezorgd, beschaamd. ‘De persoon,’ zei ze, ‘die me uw naam had doorgegeven, heet’ – ze liet een korte stilte vallen – ‘Herr Neustadt. Heinrich Neustadt.’ Kasper had geleerd elke naam die werd genoemd met een volkomen neutrale blik aan te horen, zelfs een naam die zijn maag deed samentrekken en hem acuut buikpijn bezorgde. Ze keek hem weer aan, op haar hoede, door haar wimpers, haar hoofd nog altijd gebogen. ‘Waar kennen jullie elkaar van?’ vroeg ze zachtjes.

‘Ik ken zoveel mensen.’

Kasper draaide quasinonchalant zijn stoel en stak de sigaret weer tussen zijn lippen.

‘Ik stond even een praatje te maken met de huisbazin en vertelde haar hoe hij eruitzag. Ze zei dat ze hem hier had gezien.’

‘Hij is hier een keer langsgesproken omdat hij ergens naar op zoek was. Niet dat het u wat aangaat.’

‘Nou, ze wist het niet helemaal zeker, want ze is niet echt geïnteresseerd in uw doen en laten. Blijkbaar is ze niet zo dol op u. Maar één ding weet ze zeker: ze heeft hem hier gezien, daar durft ze vergif op in te nemen.’

Hij voelde de woede opwellen en kreeg bijna geen lucht meer. Maar hij hield zich gedeisd. Hij tikte de as van zijn sigaret en schraapte met zijn knokkels over de vloer, langzaam heen en weer. ‘Wat wilt u me duidelijk maken, Fräulein...?’

‘Hirsch.’

‘Ik had gedacht dat u niet om de hete brij heen zou draaien, maar de pap is inmiddels al koud geworden.’

Hij beet op zijn lip. Ze zuchtte.

‘Ik heb dringend hulp nodig, maar niemand wil me helpen. De beloning zal meer dan goed zijn, maar niemand wil de klus aannemen. U bent mijn laatste hoop. Het enige wat ik vraag is dat u mij helpt en dat ik u ervoor betaal, zo eenvoudig is het. Voor u heeft het niet veel om het lijf. En als de beloning niet voldoende is om u te motiveren, dan beloof ik... dat ik – nou ja – u en Herr Neustadt niet zal aangeven.’

Kasper klakte met zijn tong en wreef langs zijn neus. ‘Chantage is een zeer kwalijke zaak, Fräulein Hirsch.’

‘Dat is herenliefde ook.’

Kasper keek uit het raam naar de binnenplaats, waar Frau Langer bezig was vuil water te lozen in de enige afvoerput die nog niet verstopt was. ‘En hoe denkt u dat te kunnen bewijzen?’

‘Brieven.’

‘Brieven? Denkt u nou echt dat ik belastende brieven naar die vriend van u heb gestuurd?’

‘Nou, in elk geval deze brief,’ zei ze terwijl ze een briefje uit haar zak viste. Ze begon voor te lezen: “Beste Herr Neustadt, ik hoop dat het u goed gaat. We kunnen zoals gepland maandag de 15^e om 16.40u. afspreken in de Sybelstraße. Hartelijke groet, Herr Meier.”

‘Dat is toch niet wat je noemt sodom en gomorra.’

‘Maar ik heb het antwoord ook. Dat gaf hij me mee, alleen had hij de brief niet goed verzegeld. Hij schrijft: “Mijn beste Kasper,

maandag de 15^e komt mij prima uit. Als ik niet bij je ben, verlang ik ernaar om je weer te zien. Liefs, Heinrich Neustadt.”

‘Zo ken ik hem niet.’

‘Maar zijn handtekening staat eronder. En,’ ging ze verder terwijl ze nog een briefje uit haar jaszak pakte, ‘ik heb nog een getuige: een bewoner van de Sybelstraße die zag dat de deur van het genoemde appartement op een kier stond, nietsvermoedend naar binnen ging en jullie toen zag je-weet-wel... Kortom, het lijkt me een uitgemaakte zaak. En ik denk dat er wel wat meer mensen zijn die... nou ja, iets te vertellen hebben.’

‘Wat hebt u hem geboden om deze laster te schrijven?’

Fräulein Hirsch haalde haar schouders op. ‘Daar laat ik me beter niet over uit, Herr Meier.’

Kasper nam een laatste trek van zijn sigaret en drukte hem uit op zijn stoelpoot, op de zwarte schroeiplek die na elke uitgedrukte sigaret groter en groezeliger werd. ‘En waarom zou ik je nu niet gewoon neerschieten? Of laten doodschieten? Wat maakt één puinruimende slet meer of minder nou uit?’ Hij had meteen spijt van het woord, maar haar leek het niet te deren. Ze gooide haar sigaret in de kleine wasbak die met ijzerdraad aan de muur was bevestigd en sprong van de kist.

‘Dat risico neem ik dan maar,’ zei ze ernstig. ‘Zoals ik al zei gaat het om een zaak van groot belang.’ Ze stopte de brieven weer in haar borstzakje en haalde een klein kaartje tevoorschijn. Ze legde het op de vensterbank. ‘En zoals de meeste mensen in Berlijn tegenwoordig heb ik niets te verliezen. U gelukkig wel.’

Hij keek naar het verfromfaaide witte kaartje. ‘Waarom ik?’ zei hij, een beetje beschaamd omdat het zo pathetisch klonk.

‘Het gaat niet om u in het bijzonder. Het is gewoon moeilijk om in Berlijn iemand te vinden die iets doet waar men de wenkbrauwen over optrekt. Gelukkig heeft iedereen nog altijd een bloedhekel aan homo’s, da’s uw mazzel, zal ik maar zeggen.’

‘Ja, ik ben altijd al een geluksvogel geweest.’

‘Het spijt me,’ zei ze. ‘Op het kaartje staat het adres van een café. Denk er nog eens goed over na en kom daar dinsdag om acht

uur naartoe, dan praten we verder.' Ze stond op het punt om weg te gaan, maar bleef even staan in de deuropening. 'O ja,' zei ze terwijl ze naar het sigarettendoosje op de vensterbank knikte. 'Die mag u houden voor de moeite.' Hij ontweek haar blik en keek naar de hand die op zijn schoot lag. Het meisje ademde diep in alsof ze nog iets wilde zeggen, maar zweeg. Kasper keek op. Met haar mond een beetje open hield ze de deurpost naar de keuken vast en keek door de donkere gang van het appartement. Ze draaide zich om naar Kasper, bestudeerde zijn gezicht en keek daarna weer naar de gang. Hij hoorde zachtjes het kraken van vloerplanken en het wapperen van een gordijn. Ze beet op haar lip en ging er toen ineens vandoor, een frons op haar gezicht. Ze trok de buitendeur met een schrapend geluid achter zich dicht.

'Verdomme,' zei Kasper tegen zichzelf en hij liep naar de keuken-deur. De gang was donker en leeg. De vloerplanken kraakten weer en voor een van de deuropeningen schoof een zwaar gordijn open. Een oude man, met een witte baard en op blote voeten wankelde naar buiten en steunde met zijn hand tegen de muur. Hij droeg een wijde broek en een gilet dat hij niet had dichtgeknoopt over een crèmekleurig overhemd dat waarschijnlijk ooit wit was geweest.

'Herr Meier,' zei hij met gespeelde verbazing. Zijn stem klonk zwak en schor van de zoveelste verkoudheid.

'Heb ik je niet keer op keer gezegd dat je in je kamer moest blijven? Ben ik niet duidelijk genoeg geweest?'

'Er is hier niemand.'

'Er was wel iemand en ze heeft je zojuist gezien.'

'Ik weet niet waarover je het hebt.'

'Lieg niet.'

De oude man sloeg zijn armen over elkaar. 'Ik moest naar de wc.'

Kasper schudde zijn hoofd. 'Papa, we hadden iets afgesproken. Zodra iemand vermoedt dat we familie zijn, ben jij je kamer kwijt. Als die vrouw jou aangeeft, zou er hier morgen zomaar een Oost-Pruisische familie kunnen intrekken en dan zit ik hier opgescheept met tien van die stakkers.'